

Vakava puute tilastoinnissa – Yritysten lopettamissyyt sekä -iät olisi hyvä tietää ja tilastoida

25.9.2023

Olisi hyödyllistä tietää, miksi yrittäjä päätyy lopettamaan nuoren yrityksen. Systemaattisesti kerätyn tiedon avulla olisi mahdollista pureutua esimerkiksi julkisen yritysneuvonnan toimesta yritysten kipukohtiin tilanteessa, jossa se ei ole vielä päässyt hyvin edes matkaan. Vakava puute on, ettei tilastotiedoissa ole saatavilla yritysten lopettamiseen johtaneita syitä eikä sitä, minkä ikäisenä yritys on lopetettu. Erittäin tarpeellista ja vielä hyödyllisempää olisi näiden tietojen ristikkäisyys.

Ensimmäinen kolme vuotta on kriittistä aikaa yrityksen jatkuvuuden turvaamiseksi. Yrityksen kolmanteen vuoteen liitetään usein termi kuolemanlaakso. Tällöin kulut ovat kehittyneet iloisesti, mutta tulot välttämättä eivät ole vakiintuneet. Yrittäjällä alkaa olla kolmen vuoden jälkeen kova tarve myös omalle vakavasti otettavalle palkalleen ja taistelutahtoa aletaan koetella ankaralla kädellä. Kolmen vuoden alkukiihdytys uuvuttaa varmasti sinnikkäimmänkin yrittäjän.

Perustetut/lopetetut tilastoidaan

Perustettujen ja lopetettujen yritysten määrää on jo pitkään seurattu eri ajankohtina alueellisesti ja valtakunnallisesti. Voisiko tulkita siten, että niin kauan kuin yrityksiä perustetaan enemmän kuin lopetetaan, voidaan olla tyytyväisiä tähän plussa-saldoon? Jos saldo kääntyykin miinuksen puolelle, riittääkö pelkästään se, että uusien yritysten perustamiseen panostetaan enemmän? Seurauksena saattaa olla, että menetämme paljon arvokkaita resursseja, jo tehtyä työtä sekä innokkaita yrittäjiä sen sijaan, että tukisimme elinkelpoisia

nuoria yrityksiä eteenpäin.

Yrityksen menestykseen tarvitaan koko kylän väen tieto – huoli nuorista yrityksistä

Menestyvän yrittäjän osaamisvaatimukset ovat niin laajat, että niiden hallitseminen lyhyellä kokemuksella on tuskin edes mahdollista. Menestyäkseen yrittäjän tulee tehdä suunnitelmallista strategiatyötä, hallita oman toimialansa ja sen markkinoiden piirteet, kehittyä asiakaspalautteiden perusteella, osata vuorovaikutus ja yhteistyö verkostossaan ja monta muuta laajaa kokonaisuutta sekä vielä taitavasti yhdistää näitä asioita. (Ks. esim. Holma ym. 2014) Siinä vaiheessa, kun yrityksellä ei ole pitkää historiaa eikä yrittäjällä kattavaa kokemusta, olisi tärkeää, että näiden teemojen haltuun otossa tuettaisiin suunnitelmallisesti yhteiskunnan toimesta. Jos tiedettäisiin, mikä johtaa lopettamisiin, olisi mahdollista tukijärjestelmän avulla osua oikeisiin kipukohtiin. Professori Aki Mikkola kirjoittaa tuoreessa mielipidekirjoituksessaan, että *TEM:n rahoituksen tulisi myös kohdentua strategisesti niihin aloihin, jotka usein jäävät ulkopuolisten sijoittajien ulottumattomiin, kuten esimerkiksi tutkimuksesta yritysten alkuvaiheen tukemiseen.On* siis syytä uskoa, että tärkeän asian edistämiseen on saatavilla tulitukea.

Lopettamisen syiden keruu edellyttää lainsäädäntöön vaikuttamista

Systemaattista tiedon keräämistä tehostaisi se, että Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä YTJ:n yrityksen lopettamislomakkeeseen lisättäisiin pakolliseksi kohdaksi lopettamisen syy. Tilastokeskus, joka on Suomen kansallinen tilastovirasto, voisi tällöin kerätä tiedon siitä, miksi ja minkä ikäisenä yritys on lopetettu. Alustavien keskustelujen perusteella ehdotusta pidetään aiheellisena ja tämä tiedon olemassaolo lopetuslomakkeessa olisi hyödyllinen myös tiedon kerääjälle. Tällä hetkellä lopettamisten syitä voidaan kysyä vain ottamalla yhteyttä jo lopettaneeseen yritykseen jälkikäteen. Tämä on luonnollisesti erittäin työlästä ja epävarmaa.

Harmillinen totuus on edelleen, että suuri osa yrityksensä lopettavista yrittäjistä kokee häpeää epäonnistumisestaan ja oikea syy salattaisiin, jopa itseltään. Yrittäjä pitäisi pystyä vakuuttamaan siitä, ettei lopettamissyytä pysty kukaan ulkopuolinen kohdistamaan tiettyyn yritykseen, vaan että tietoa käytetään vain tilastojen käyttöön ja sitä kautta tulevien yrityshankkeiden kehittämiseen.

On huomattava, että YTJ:tä yhteistyössä Verohallinnon kanssa ylläpitävä Patentti- ja rekisterihallitus voi asettaa lomakkeelleen täytettäviksi vain sellaisia asioita, jotka perustuvat lainsäädännön perusteella kaupparekisteriin rekisteröitäviksi. Näin ollen seuraava askel johtaa lainsäädäntöön vaikuttamiseen, kun tavoitteena on nuorten yritysten elinvoiman lisääminen ja kuolemanlaaksonkin ylittäminen.

Aila Hemminki
Asiantuntija, TKI

SeAMK

Outi Rinta-Homi
Suunnittelija, jatkuva oppiminen
SeAMK

Kirjoittajat työskentelevät Myrsky – Yritysten muutoskyvykkyys, vihreä siirtymä ja digitalisaatio Länsi Suomessa-hankkeessa ja kehittävät siinä nuorten yritysten neuvolakorttia ja työkirjaa, joka on SeAMKin korkeakoulukohtainen toimenpide Myrskyssä. Hanke rahoitetaan REACT-*EU-välineen määrärahoista osana Euroopan unionin COVID-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.*

Lue lisää Myrsky-hankkeen verkkosivuilta.

Lähteet:

Holma, H., Kettunen, S., Varamäki, E., Sorama, K., Katajavirta, M. (2014). *Menestystekijät puutuotealalla: aloittavien ja kokeneiden yrittäjien kokemukset:* 10-27. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja. https.//B96.pdf;jsessionid=8A8A6BE07E3919314DECE2E7EF0ED0DB (theseus.fi)

YTJ. (2023, syyskuu). 1005, Y5, MUUTOS- JA LOPETTAMISILMOITUS. https://www.ytj.fi/material/collections/18MMVYdmw/sozzAKire/avoin_tai_kommandiittiyhtio_yksityisliikkeeksi.pdf

Kauppalehti. (14.9.2023). Mikkola, Aki. *Suomen tulevaisuus on yliopistotutkimuksessa.* https://www.kauppalehti.fi/uutiset/suomen-tulevaisuus-on-yliopistotutkimuksessa/f66bc89e-162f-471e-b4c6-aac5afacb76f